

This is a self-archived version of an original article. This version may differ from the original in pagination and typographic details.

Author(s): Fingerroos, Outi

Title: Vaihtoehtoja etnisyyden ja diasporan käsitteille

Year: 2014

Version: Published version

Copyright: © Kirjoittaja & Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura, 2014

Rights: In Copyright

Rights url: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>

Please cite the original version:

Fingerroos, O. (2014). Vaihtoehtoja etnisyyden ja diasporan käsitteille. *Elore*, 21(1).
<https://doi.org/10.30666/elore.79132>

UUSIN NUMERO

LEHTIARKISTO

KIRJOITTAJAOHJEET

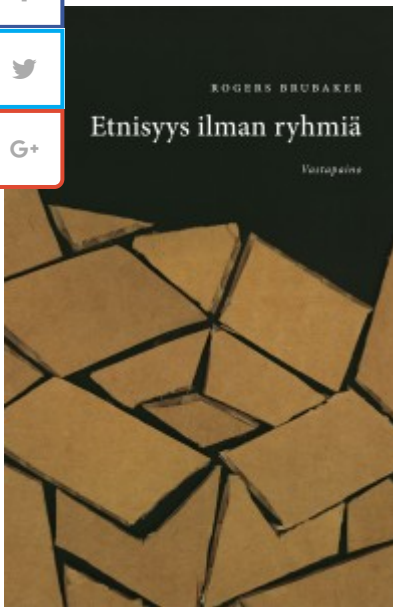
TOIMITUS 2018

ELORE

CFP

LATAA LENNÄKKI!

VAIHTOEHTOJA ETNISYYDEN JA DIASPORAN KÄSITTEILLE

Brubaker, Rogers 2013: *Etnisyys ilman ryhmiä*. T. 351 sivua.

Outi Fingerroos

Rogers Brubaker on sosiologian professori Kalifornian yliopistossa Los Angelesin alueella. Hän on myös tutkijajäsen ja Erkki Vainikkalan suomentama *Etnisyys ilman ryhmiä* perustuu vuorokauden alkuperäisteokseen *Ethnicity without groups* (Taylor & Francis Ltd). Siinä Brubaker ja muut yhteiskuntatieteilijät itsetutkiskeluun. Hän väittää, että etnisyyden ja identiteetin käsitteet ovat yksinkertaisia, luonnollisia tai edes olemista avaavia. Nykyisellään ne kertovat käyttäjistään ja käyttäjien tavoitteista kuin tutkittavista ihmisistä, ilmiöistä tai tilanteista. Kirja käsittelee näiden käsitteiden ontologisen aseman, jollaisen ne ovat saaneet etenkin angloamerikkalaisessa tutkimuksessa.

Kirja koostuu yhteensä kahdeksasta artikkelista, jotka ovat viimeistä lukuun ottamatta ilmestyneet erilaisissa tiedejulkaisuissa. Brubaker on päivittänyt artikkeleihin joitakin tietoja sekä korjannut virheitä ja kieltä. Osa artikkeleista on tehty yhdessä tutkijoiden kanssa. Lisäksi kirjan kaksi viimeistä artikkelia on päivitetty teoksen suomenkieliseen versioon. Tekijä kiittää kiitossanoissaan. Kokonaisuutta täydentää suomentajien kirjoittama johdanto ”Tekstejä tutkivalle mielelle”.

Arjen etnisyyttä tutkimaan!

En tässä arvioissa käy Rogers Brubakerin kirjaa läpi järjestelmällisesti, vaan avaan hänen ajatteluaan niin kuin se voidaan nimittäin todeta, että teoksen artikkelit käsittelevät hieman eri kanteilta paitsi etnisyyttä ja identiteettiä, väkivaltaa, kollektiivista muistia, muuttoliikettä, assimilaatiota ja kansallisvaltiota. Käsitteitä avataan jokaisessa luvussa tutkimuksen että käytännön esimerkkien kannalta. Itse pidän kirjan tärkeänä antina sitä, että tekijä tarjoaa erinomaista materiaalia suunnitteleville opettajille. Brubakerin oma tutkimustyö on kohdentunut maahanmuuttoon ja kansalaiskysymyksiin ihmisten jokapäiväisen elämään kenttätyötilanteissa Clujin transilvanialaisessa kaupungissa.

Brubaker kertoo ymmärtäneensä Clujissa, että vaikka tietyt yleisesti käytetyt kategoriat, kuten kansakuntaisuus, rakennettuina, niitä ei voi ymmärtää analysoimatta ilmiöitä myös alhaalta päin, suhteessa tavallisten ihmisten oleihin. Brubaker onkin arjen etnisyyden ohjelmallinen puolestapuhuja, mikä tietenkin miellyttää etnologia. Tässä ovat kirjan keskeiset käsitteet etnisyyden ja identiteettiä, joita Brubakerin mielestä pitäisi käsitellä mieluummin puhua ja vaatimuksina kuin itsestään selvinä ja rajattuina kokonaisuuksina. Luvussa kaksi, ”Identiteetin’ tuonne puolelle yhteiskuntatieteilijät ja humanistit ovat antautuneet identiteetin käsitteelle niin, että sillä tarkoitetaan liian paljolti

Läpitukenava kiinnostus ”identiteettiin” on leimannut sosiaalisen sukupuolen, seksuaalisuuden, rodun, u. nationalismin, maahanmuuton, uusien yhteiskunnallisten liikkeiden, kulttuurin ja ”identiteettipolitiikan” riippumatta nekin, joiden työ ei ole ensi sijassa koskenut näitä aiheita, ovat kokeneet velvollisuudekseen. (S. 59)

Etnisyydestä Brubaker puolestaan toteaa: ”Aina kun puhutaan etnisyydestä ja varsinkin etnisistä ristiriidoista, puhutaan ryhmiin” (s. 39). Tutkijoita hän kehottaa siirtymään pienemmän mittakaavan empiriseen tutkimukseen erärajaisia ryhmiä (engl. *groupism*) arjen analyysin perusyksikkönä.

Brubaker myös osoittaa, että ryhmien luonnollistaminen yhteiskuntaelämän perusyksiköksi on johtanut niiden luonnollistamiseen *tutkimuksessa*. Todellisuudessa mitkään näistä käsitteistä eivät ole neutraalia maaperää, sillä kansanomaisiin, arkiymmärrykseen perustuviin luokituksiin, poliittiseen retoriikkaan, performatiivisuuteen, kerran arvottamiseen.

Miten päästä eroon kliseytyneestä konstruktivismista

Kirjan toinen kantava teema liittyy konstruktivismiin kritiikkiin. Brubakerin ajatukset ovat tässä kohtaa radikaaleja konstruktivismista puhuttavasta, joka aika lailla läpäisee humanistista ja yhteiskuntatieteellistä tutkimusta, on tullut hedelmätön” (s. 19). Sellaiseksi se muuttui jo 1960-luvulla, kun identiteetin käsite sai laajan kaikut pohjan sekä julkisissa puheissa. Älyllinen velttous näkyi ennen kaikkea siinä, että konstruktivismi ja ryhmäkeskeinen puheenparsi peitettiin huolimattomina yleistyksinä.

Kirjassa on mielenkiintoisia vaihtoehtoja lattealle konstruktionismille. Yksi mahdollisuus on palata arjen tasoa tukevaan etnisyyden, rodun ja kansakunnan kaltaisten ilmiöiden analyysi kognitiivisella otteella, joka pohjaa sosiaalipsykologian sanoen etniset ja kansalliset ryhmät voidaan analyysissä nähdä myös kollektiivisina ja kulttuurisina representaatioita tapoja nähdä, jäsentää ja ajatella sosiaalista kokemusta tai maailmaa. Erityisesti ihmisten ryhmänmuotoutumisen ote voi tarjota hedelmällisiä selityksiä.

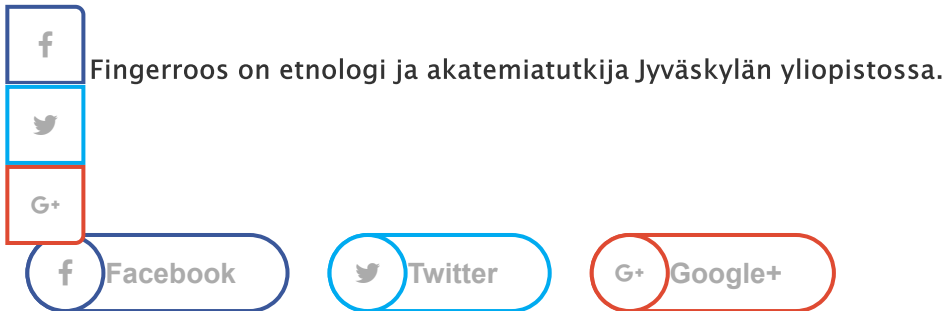
Luku viisi, ”Assimilaation paluu”, on sikäli yllättävä, että se todentaa eroja korostavan differentialismin aallonharjoituksen suosittu muun muassa etnisyyden ja maahanmuuton tutkimisessa. Siirtymä assimilaation teorioihin on siis jälleen Näkökulmaansa Brubaker perustelee sillä, että nykyinen, jälleen kerran apriorinen tapamme arvostaa erilaisuutta assimilaation käsitteestä tarpeettoman jälkijättöisen ja jopa vääristänyt sitä. Brubakerin mielestä käsite voitaisiin abstraktissa mielessä *intransitiivisesti* samankaltaiseksi tulemiseksi – samankaltaistumiseksi *joissakin suhteissa* mainittava” (s. 181). Näin ymmärrettynä assimilaatio ei enää vaikuta virheelliseltä ja moraalisesti paheksuttavalta: hyödylliseltä kategorialta.

Summa summarum

Itse kiteyttäisin kirjan sanoman yksinkertaisesti näin: vältä etnisyyden ja identiteetin käsitteiden käyttöä aprioris Pura käsitteet mieluummin osiin ja paneudu niihin ympäristöissään. Näin tutkimus ei asetu norsunluutorniin, eiv tutkimustuloksia kohteistaan. Vasta silloin käsitteet saavat sisällön – tai osoittautuvat tarpeettomiksi.

Kirja on innostavaa luettavaa ja haastaa varsinkin rutinoituneen tieteentekijän oman ajattelunsa itsestäänselvyyk tehneet mittavan työn, sillä Brubakerin alkuperäisen käsitteistön asettaminen toimivaan suomen kielen mittapuu ongelmatonta. Lopputulos on mielestäni tältä osin varsin kunniakas.

Brubaker antaa folkloristeille, perinteentutkijoille ja etnologeille merkittävän tehtävän kirjoittaessaan, että houki muodikkaita käytännön termejä myös analyysin apuvälineiksi (käsitteiksi) on pesiytynyt sosiologiaan ja sitä lähe 175). Sitä pitäisi vastustaa, sillä vaihtelevia ja hyvin erilaisia tapauksia ei voi tutkia vain yhden linssin läpi. Tähän sellaisella tutkimusstrategialla, joka sekä aineistonkeruun että teorian rakentamisen osalta on sitoutunut tiukast menetelmiin”.

Posted in [Elore 1/2014](#), [Kirja-arviot](#) on [12.4.2014](#).

KULTTUI

Elore (ISSN 1456–3010) on tietävästi Suomen vanhin vapaan saatavuuden verkkolehti. Elore julkaisee Suomen Kansantietouden Tutkijain Seura ry.

Logo: Jokke Saharinen

Taitto: Petja Kauppi, Tekstihuoltamo

Kielentarkastus (engl.): Tiina Mällo

Eloren sivuston kopioiminen on kielletty ilman päätoimittajan ja Kansantietouden Tutkijain Seuran lupaa.

Viitattaessa julkaisun teksteihin lähteenä mainitaan Elore ja viittaus tehdään artikkelin URL-osoitteeseen.

Tätä julkaisua saa tulostaa ja valokopioida muuhun kuin yksityiseen käyttöön edellyttäen, että teoksen käytöstä vastaavalla organisaatiolla on voimassa valokopiointisopimus tekijänoikeusjärjestö Kopioston kanssa.

PROUDLY POWERED BY WORDPRESS · THEME: SUITS BY THEME WEAVER